

Fiche geschiedenis van het Israëliisch-Palestijns conflict

Om tot een goed begrip van de geschiedenis van het Israëliisch-Palestijns conflict te komen is het belangrijk terug te gaan naar het einde van de 19de eeuw. Op dat moment ontstond het **zionisme**, een ideologie die ijverde voor de oprichting van een eigen Joodse staat. Het zionisme dat een oplossing wilde bieden voor het antisemitisme of de Jodenhaat in Europa, lag aan de basis van een toename van de Joodse emigratie uit Europa naar historisch Palestina (dat toen onder Ottomaans bestuur stond). Door de groei van de Joodse bevolking in het gebied ontstonden er heel wat spanningen tussen de Arabische bevolking en de zionistische beweging.

Net op dat moment braken er ook in Europa woelige tijden aan. Die zouden een belangrijke invloed hebben op het verloop van de geschiedenis van het conflict. Groot-Brittannië verkreeg na WO I immers het mandaat over Palestina, waardoor het een soort van tijdelijke 'kolonie' werd. Aan de Arabische bevolking enerzijds beloofden de Britten onafhankelijkheid, en aan de zionistische beweging anderzijds een 'Joods thuisland'. Daarnaast leidde de opkomst van het nazisme in de jaren dertig in Europa tot een sterke stijging van de Joodse immigratie naar Palestina. Dat deed de spanningen en het geweld in de regio nog toenemen. Daarom legden de Britten aan de vooravond van WO II de Joodse immigratie aan banden. Na de Holocaust nam de internationale steun voor het zionisme evenwel opnieuw toe. Groot-Brittannië gaf na WO II ook zijn mandaat op en vroeg de Verenigde Naties (VN) een **oplossing voor de toekomst van Palestina** te zoeken.

In november 1947 besliste de Algemene Vergadering van de VN dan ook om **historisch Palestina op te delen** in een Joodse staat (55%), een Palestijnse staat (44%) en een internationaal gebied Jeruzalem. De Palestijnen en de omliggende Arabische staten verwierpen dit plan echter. De Joodse bevolking bezat immers minder dan 10% van het land en maakte een derde van de bevolking uit (650.000 personen). Toch zou ze het merendeel van het land toegewezen krijgen. De situatie in Palestina onttaarde dan ook al gauw in een burgeroorlog.

Op **14 mei 1948** riep Israël zijn onafhankelijkheid uit. Hierop ontketenden Egypte, Jordanië, Irak, Libanon en Syrië de **eerste Arabisch-Israëliische oorlog** met een aanval tegen de nieuwe staat. Ze moesten echter het onderspit delven. Bij het einde van dit conflict en de wapenstilstand in 1949 werd de demarcatielijn¹ getrokken, ook wel bekend als de 'Groene Lijn' (Westoever). Israël omvatte hierbij 78% van historisch Palestina. De Westelijke Jordaanoever, met Oost-Jeruzalem, kwam onder Jordaans bestuur, terwijl Egypte het bestuur over de Gazastrook overnam.

FACTBOX INTERNATIONAAL RECHT DE NAKBA / PALESTIJNSE CATASTROFE

- Tussen eind 1947 en midden 1949 verwoestten zionistische militieën en

¹ Een demarcatielijn of bestandslijn is een overeengekomen scheidingslijn tussen twee partijen. Die wordt meestal vastgelegd na een wapenstilstand. Het is een tijdelijke oplossing, doorgaans in afwachting van een definitief akkoord over een grens.

het Israëlische leger meer dan 440 Palestijnse dorpen. 750.000 Palestijnen vluchtten hierdoor naar de Gazastrook, de Westoever en omliggende Arabische landen.

- De Algemene Vergadering van de VN bevestigde dat de vluchtelingen het recht op terugkeer hebben. Israël weigert zijn verantwoordelijkheid te erkennen.
- Deze kwestie is het langst aanslepende vluchtelingenprobleem ter wereld. De meeste van de ondertussen meer dan 5 miljoen Palestijnse vluchtelingen leven nog steeds in één van de 59 VN-vluchtelingenkampen in de regio.

Een volgend ankerpunt in het verloop van het verdere conflict is de Juni-oorlog van 1967 met de Arabische buurlanden. Die wordt ook wel de **Zesdaagse Oorlog** genoemd. Bij deze oorlog, die de basis legde voor verdere onenigheid in de regio, bezette Israël de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever, alsook de Golanhoogte in Syrië en de Sinaïwoestijn in Egypte. De VN-Veiligheidsraad veroordeelde deze bezetting en eiste meermaals dat Israël zich zou terugtrekken uit de bezette gebieden.

FACTBOX INTERNATIONAAL RECHT VERPLICHTINGEN VAN EEN BEZETTENDE MACHT

- Israël weigert zijn verplichtingen als bezettende macht onder het internationaal humanitair recht (o.a de Vierde Conventie van Genève) te erkennen.
- Als bezettende macht moet Israël zorgen voor de bescherming van Palestijnse burgers en voorzien in gezondheidszorg, onderwijs en andere diensten.
- Een bezettende macht mag haar eigen burgers niet naar de bezette gebieden overplaatsen. Ze mag ook de bezette bevolking niet verplaatsen, noch hun eigendom vernielen of hun land confisqueren.
- Opeenvolgende Israëlische regeringen bouwden echter nederzettingen en moedigden honderdduizenden Israëlische burgers aan om zich in bezet gebied te vestigen. Dat ging gepaard met een beleid van inbeslagname van Palestijns land, vernieling van huizen, boomgaarden, waterputten en andere eigendommen.

In 1987 ging het Palestijnse volk collectief in verzet tegen de bezetting en startte het de eerste **Intifada** ('van zich afschudden' in het Arabisch). Burgers weigerden belastingen te betalen, organiseerden betogingen en boycotten Israëlische producten. Veel jongeren gooiden stenen naar het leger en werden hiervoor dan ook vaak door Israëlische soldaten opgepakt en mishandeld.

De internationale gemeenschap begon het hardhandige optreden van het Israëlische leger in de bezette gebieden in vraag te stellen. Meer en meer gingen er stemmen op voor vredesgesprekken. Uiteindelijk resulteerde dit in de **Oslo-Vredesakkoorden van 1993**. Het voornaamste principe achter deze akkoorden

was 'land voor vrede'. Israël zou zich geleidelijk aan terugtrekken uit de Gazastrook, de Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem en zou vrede in ruil krijgen. De Palestijnen kregen het recht op zelfbestuur, concreet vormgegeven door de oprichting van de Palestijnse Autoriteit (PA). Deze autoriteit verwierf hierbij evenwel enkel administratieve en veiligheidscontrole in de Palestijnse steden (in zone A), terwijl Israël de volledige controle in zone C (60% van het gebied) behield.²

Yasser Arafat, leider van de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) en van de seculiere Fatah-partij werd de eerste president van deze Palestijnse Autoriteit. Toch was niet iedereen gewonnen voor de afspraken die gemaakt werden in dit vredesakkoord. Palestijnse gewapende groeperingen zoals Hamas en de Islamitische Jihad, die tegen het vredesakkoord gekant waren, startten daarom in 1994 met zelfmoordaanslagen tegen Israëlische burgers.

Uiteindelijk faalden de Oslo-Vredesakkoorden. Verschillende vredesonderhandelingen volgden elkaar zonder resultaat op tot in 2000 het vredesproces definitief spaak liep met de Camp Davidgesprekken. In september hieropvolgend brak dan ook **de Tweede Intifada** uit, die veel gewelddadiger was dan de eerste en tot 2005 aanhield. Palestijnse zelfmoordaanslagen maakten vele doden onder de Israëlische burgerbevolking en een veelvoud van Palestijnse burgers stierf ten gevolge van Israëlisch geweld. Volgens de Israëlische mensenrechtenorganisatie B'tselem werden er tussen 2000 en 2008 bijna 1000 Israëli's en 5000 Palestijnen gedood. Als reactie op het aanhoudende geweld voerde de Israëlische regering haar afgrendelbeleid tot het uiterste door met onder meer de bouw van een 'veiligheidshek'/muur op de Westelijke Jordaanoever. Het Internationaal Gerechtshof in Den Haag oordeelde in 2004 dat de Muur illegaal is, omdat een groot deel ervan zich bevindt op Palestijns gebied en de nederzettingen omsluit.

In 2005 trok Israël **eenzijdig zijn leger terug uit de Gazastrook** en ontmantelde het er de nederzettingen. Het behield echter wel de controle over het luchtruim, de zee, de grenzen, het bevolkingsregister en een groot deel van de energietoevoer. Palestijnse gewapende groeperingen startten hierop opnieuw met raket- en morteraanvallen tegen Zuid-Israël. De aanvallen veroorzaken weinig burgerslachtoffers, maar richten wel regelmatig schade aan en ontregelen het normale leven in het gebied.

In 2006 won Hamas vervolgens de Palestijnse parlementsverkiezingen. De internationale gemeenschap weigerde evenwel de samenwerking met Hamas omdat de islamistische beweging Israël niet erkent, het geweld niet afzweert en de akkoorden tussen Israël en de PLO niet aanvaardt. Men bleef Hamas beschouwen als een terroristische organisatie. Hamas en Fatah, de andere Palestijnse partij, raakten met elkaar in de clinch. In 2007 nam Hamas dan ook met geweld de macht in de Gazastrook over. Om Hamas op de knieën te krijgen startte Israël met de afsluiting van Gaza, waarbij het vrij verkeer van goederen en personen aan banden werd gelegd. De gevolgen voor burgers waren

² Bij de Oslo-Vredesakkoorden werden de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever opgedeeld. Zone A staat onder de volledige controle van de PA, zone B staat onder burgerlijk bestuur van de PA maar onder Israëlisch militair bewind en zone C staat onder volledige controle van Israël.

verstrekking. De VN bestempelde de afsluiting als een vorm van 'collectieve bestraffing' in strijd met Israël's verplichtingen als bezettende macht.

Eind 2008 escaleerde de situatie opnieuw en brak er een regelrechte oorlog uit ('Gegoten Lood'). Israël voerde massale bombardementen uit en zette grondtroepen in terwijl de Palestijnse groepen talrijke raketaanvallen uitvoerden (balans van de oorlog: 1400 Palestijnse doden, 13 Israëlische doden). Door de afsluiting en het verbod op de invoer van onder meer bouw materiaal werd de wederopbouw in Gaza bovendien sterk bemoeilijkt.

Daarom gingen de Palestijnse politieke leiders in 2011 over tot een nieuwe strategie: de **internationale erkenning van de Palestijnse staat binnen de grenzen van vóór 1967** via de Verenigde Naties. Twintig jaar onderhandelen had immers niet tot een eigen Palestijnse staat geleid. Ondanks de Israëlische tegenkanting tegen dit Palestijnse initiatief voor internationale erkenning keurde de Algemene Vergadering van de VN in november 2012 de status van Palestina als waarnemend lid van de VN goed. Voor de Palestijnen was het vooral een symbolische stap, deze erkenning veranderde niets op het terrein en de spanningen en conflicten bleven aanhouden.

In **november 2012 brak er zo opnieuw een gewapend conflict uit tussen Israël en Hamas** ('Verdedigingszuil'). Israël voerde hierbij zware bombardementen uit op de Gazastrook en de Palestijnse gewapende groeperingen vuurden alweer raketten af op Israël. Na acht dagen van geweld werd er een bestand bereikt waarbij beide partijen de vijandelijkheden zouden staken en de blokkade van de Gazastrook zou worden versoepeld.

Op aandringen van de VS startten er in **juli 2013 dan ook nieuwe Israëlisch-Palestijnse vredesgesprekken**. Doel was om na 9 maanden tot een vredesakkoord te komen. In april 2014 trok Israël echter de stekker definitief uit de gesprekken. Het aanvaardde niet dat Fatah en Hamas zich hadden verzoend en een regering van nationale eenheid vormden. De internationale onderhandelaars legden de schuld van de mislukking vooral bij Israël, dat onder meer de bouw van nederzettingen had opgevoerd.

In **juli 2014** escaleerden de spanningen tussen Israël en de gewapende Palestijnse groepen en kwam het tot een **intens gewapend conflict tussen Israël en Hamas in Gaza**. De directe aanleiding voor dit geweld was de ontvoering van drie Israëlische jongeren in de nederzetting Gush Etzion bij Hebron op 12 juni. De jongens werden op 30 juni dood teruggevonden. Israël legde de schuld bij Hamas, dat zijn betrokkenheid evenwel ontkende, en startte een grootschalige campagne van arrestaties en raids op de Westoever. Op 2 juli werd vervolgens een Palestijnse tiener ontvoerd en vermoord door Israëlische extremisten. Hierop braken onlusten uit in Jeruzalem. Palestijnse gewapende groeperingen hervatten hun raketaanvallen op Israël. Israël antwoordde met de operatie 'Protective edge' op 8 juli en begon na 10 dagen van bombardementen ook met een grondoffensief om de tunnels van Hamas te vernielen. Opnieuw viseerde het ook burgerinfrastructuur: huizen, scholen en ziekenhuizen. Het conflict maakte meer dan 1800 Palestijnse slachtoffers, waarvan de grote meerderheid burgers. Aan Israëlische zijde kwamen er 3 burgers en bijna 70 soldaten om.